

פרטיכל מס' 2/

מישיבת ועדת הכספים

ביום כג' בתשרי תשי"א (4.10.50)

נוכחים חברי הועדה:

היו"ר ד.צ. פנקס
ב. רפפורט
י. גדר
א. גרנות
א.מ. גניחובסקי
י. אפרתי
ש. דיין
א. הרצפלד
פ. נפתלי

ש. ספינק - מטעם האוצר
ס. אילון - מזכיר ועדת הכספים

מוזמנים:

שר האוצר א. קפלן:
ד. הורוביץ - המנהל הכללי של משרד האוצר
ש. זגני - מטעם האוצר

הישיבה נפתחה בשעה 16.00.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני פותח את הישיבה.
סדר הדיונים שלנו יהיה, כנראה, גם בשבוע
הבא כמו בשבוע זה: ביום רביעי אחה"צ, ביום חמישי בכקר וביום חמישי
אחה"צ.

אנו צריכים היום לקבל תשובות לשאלותינו
מסר הורוביץ. בינתיים הופיעה הודעת הממשלה בענינים שהשר דיבר עליהם
ברמז, והפעם הוא יוכל לדבר ביתר פירוט. החומר הזה, עד כמה שהוא נוגע
לוועדה ולענינים אשר בסמכותנו, עומד לדיון. הוכוח הזה יקח לפחות
2-3 ישיבות. התחייבנו לסכם את תקציב החינוך עד לפתיחת הכנסת.
עלינו לסיים את הדיון בתקציב הבטחון. ישנם עוד דברים שעלינו לדון
בהם, אם כי אינם קשורים בתאריך פתיחת הכנסת: הדיון בארנונה, כדי
שנוכל להביא לכנסת בהקדם ולאפשר לכמה ועדות משנה לשבת. שר האוצר
מבקש שועדת המשנה בענין תקציב הקליטה של הסוכנות תתאסף, כדי שתוכל
בהקדם להביא מסקנותיה לוועיה כולה. ישנן כמה ועדות משנה שהרכבנו
וקבענו להם מרכיבים, כמו ועדת מס-הכנסה וועדת מס מותרות. אני רואה
בכל הדברים האלה די חומר לשש ישיבות.

ב. רפפורט:

אני מתפלא מאד על סדר היום הזה. היה
הגיון שלפני שהממשלה קבעה את מדיניותה
הממשלה שומעת את דעת המוסדות הפרלמנטריים באופן בלתי רשמי. סיעת
ספ"מ, למשל, היה לה טה להגיד לממשלה בענין זה, אם כי זכותה של הממשלה
היה לקבל או לא לקבל את הדברים. אולם, הממשלה בכלל לא כנסה את הועדה.
אינני רואה שום הגיון בדיון על מדיניות הממשלה היום. ייתכן גם שאין
הדבר בסמכותנו אלא בסמכות ועדת הכלכלה. אינני מבין גם מה דחיפות
הישיבה בענין הנדון. אם היו אומרים לי שישנה דחיפות בענין ההכרעה
בתקציב החינוך או הבטחון, הייתי מקבל זאת; אני מבין שרוצים לסיים
את ענין הארנונה, אבל אינני רואה צורך בדיון על מדיניות הממשלה, לאחר
שהיא כבר קבעה אותה סופית.

טשום כך, אינני רואה צורך בקיום שלוש ישיבות השבוע ובשבוע הבא, אלא ישיבה אחת היום בשני ענינים בלבד: הבטחון והחינוך. אני מסכים לדברי היו"ר על ועדות הטשנה, אבל אין זה קשור עם עבודתה של הועדה כולה.

א.ט. בניחובסקי: אינני יכול לעבור בשתיקה על התנהגותה של הממשלה ועל יחסה לוועדת הכספים. בישיבה האחרונה קבלה הועדה החלטה, כי היא מבקשת מהממשלה שלא תקבע את יחסה הסופי עד שועדת הכספים תתכנס, תשמע את התשובות על השאלות ותקבע מה שתקבע. נאמר בפירוש: מחובת הממשלה היה לשמוע, אחרי נאומו של שר האוצר, אם כי נאמר ברמזים, מה חות דעת חברי ועדת הכספים. בקבעה ישיבת הועדה ליום ראשון, כדי שנוכל לדון בדבר טרם שהממשלה תקבע את מדיניותה הסופית, אולם הישיבה לא התקיימה.

י. בר: אני מסכים שמוחרר לממשלה לקבוע מדיניות כלכלית חדשה מבלי לשאול קודם לכן את הועדה. ברירה זו נמצאת בידי הממשלה והיא יכולה לבחור דרך זו או אחרת. היו"ר שלנו נשא כאן נאום נאיבי מאד ואמר, כי הוא חושב שאנשי האופוזיציה גם הם רוצים להביע דעות קונסטרוקטיביות לדעתם, טרם שהממשלה תקבל החלטות, והוא טנה את כל טיעונות האופוזיציה.

עתה אנו עומדים בפני עובדה קיימת, ואני חושב שבמצב זה אין כל תועלת בדיון על נושא זה בוועדת הכספים. ברור שנדרוש בירור בטליאה בענין זה, ועד כמה שאני מכיר את שר האוצר הוא בעצמו ודאי יורוש דיון על כך. אולם, הדיון יהיה ודאי כמו כל הדיונים בטליאה, ואולי חבל שלא ניתנה לנו ההזדמנות לדון על הענין ביתר פירוט ובאופן מעמיק יותר. אבל הסמכות הזו בלקחה טאטנו.

אשר לצד הפורמלי, היתה כאן הצבעה וברור קולות הוחלט על ישיבה ביום ראשון, אולם אח"כ דרש המיעוט שהישיבה תידחה, וזה מוזר במקצת.

אשר לסדר-היום, אני מציע שקודם כל נשמע את תשובותיו של מר הורוביץ לשאלותינו. אני סתנגד שישיבותינו בזמן הפגרה תדטינה לישיבות רגילות. בזמן הפגרה על הועדה לדון רק על דברים דחופים ביותר ולא על דברים רגילים כמו מס הכנסה, ארנונה וכד'.

לכן אני מציע שנשמע היום את תשובותיו של מר הורוביץ ואח"כ נרוץ על תקציב החינוך ותקציב הבטחון ובה נזייט עד לפתיחת הכנסת.

א. גרנות: אני מצטרף לדעתו של רפסור שהדיון בשאלה זו עכשיו הוא חסר כל ערך. לו ידעתי שע י וכוונ זה יוקל על הווכח בכנסת, הייתי מסכים לו, אבל אני יודע שהרבר לא יקל, ולכן אינני רואה טעם בדיון שיהיה כאן.

עלי להודיע לוועדה, כי אני סתנגד בכל תוקף לקיום ישיבות הועדה בתל-אביב. ישיבות הועדה הן בירושלים ואין כל רשות להחליט על קיומן בתל-אביב. אני מודיע שלא אשתתף בכל ישיבה אשר תתקיים בתל-אביב.

שר האוצר א. עפלון: יש לי רושם שפה הצטברה שורה של אי הבנות. אשר לדחית הישיבה, בעט לא אני חייב לענות על כך כי אם יו"ר הועדה. אני רק רוצה להזכיר לרפסור שדוקא הוא וסנה הצביעו נגד ישיבה, ואין כאן ענין של קואליציה ואופוזיציה.

אינני רוצה להיכנס בווכח בנוגע להתייעצות עם הועדה, כי את דעתי חיוית. אולם, פה לא הוצע לדון על הפוליטיקה הכלכלית של הממשלה, אני מצדי לא הצעתי זאת וכיון שהיתה לי שיחה

כי יש לרוץ בשורה של דברים הקשורים עם הוצאה לפועל. אם הועדה תסרב לרוץ על כך - תסרב, אבל אני חושב שהדברים הם דחופים וכדאי פעם אחת לברר אותם.

מאד יתכן שכמה ימים לאחר פתיחת הכנסת אצטרך לעזוב את הארץ לכמה שבועות. בממשלה ישנה החלטה, וחשבתי שעל זה כדאי להחליף כמה מלים כאן, לנסות את הדרך של מילווה בארה"ב, ובקשר למילווה הזו, הממשלה, לאחר התייעצות עם אמריקאים ועם מומחים הנמצאים בארץ, החליטה שבראש המילווה יעמוד מר פונטור; בסוף אוקטובר, היום המדויק עדיין לא נקבע, יהיה בארה"ב כינוס יהודי גדול מאד. בכינוס זה ידונו על הטעם בארץ ועל דרכי גיוס הון לארץ. אינני יודע עדיין אם הועידה תכריז בצורה זו או אחרת על מילווה, אבל ודאי ידונו שם על הדרכים לגיוס אמצעים שאנו לא נעם דיברנו עליהן, החל מסכפי הסגבית ועבור לנטיבות של גיוס כסף ע"י פניה לצבור. באה תביעה תקיפה מאד, שאני אהיה בארה"ב בזמן הכינוס הזה.

בינתיים מתנהל מו"ט עם הנא-כוח של הבנק ליבוא ויצוא על הלואה נוספת באותו חלק שניצלנו כמעט את כל ההלואה, וזהו החקלאות. מאד יכול להיות שגם בזה אצטרך לטפל.

חשבתי שכיון שאני לא אהיה וגם כיון שאצטרך לטפל בארה"ב בשורה של דברים, כדאי שהועדה תשמע דברים מסוימים הקשורים עם הוצאה לפועל.

שחאופשר אני חושב שעלינו לעשות כמה דברים: בישיבה הקודמת בקשתים/לנו הרחבת הסנגנון והוירוג בשביל הפעולות כשסח קביעת המסים, ואני אפילו בקשתי, אם אפשרי, שועדת מטנה תרוץ על זה.

אני מבטיח לבדר שלא יהיה צורך לסייעתו לדרוש דיון על המדיניות הכלכלית, היות והכנסת תפתח בדיון זה.

היו"ר ד.צ. פנקס: בסוף הישיבה הזו נזכר להחליט על הישיבה הבאה, אולם אני הנעתי לפניכם את דעתי, על מה עלינו לרוץ.

אשר לדחית הישיבה של יום ראשון, הצטערתי מאד על כך, אולם היות וידעתי שביום זה מתקיים כינוס קול האדמה והשר ועוד כמה חברים לא יוכלו להשתתף בישיבת הועדה, וחיתתי את הישיבה.

בשטע עתה את התשובות של מר הורוביץ לשאלות אשר הגשנו לו.

ה. הורוביץ: יש פה סוג אחד של שאלות הנוגעות בעיקר בקיצוב ואספקה ואנו פחות מוסמכים לענות לכם עליהן; זה שייך יותר לוועדה הכלכלית, כי ישנם גם הרבה פרטים טכניים אבל אני אנסה למסור את האינפורמציה שנדרשה ממני. יחד עם זה, אני מדגיש שדבר זה איננו בטמכות האוצר, אלא בטמכותו של משרד האספקה והקיצוב. ב) בזמן פוטוטו של צו הקיצוב בהלבשה ובהנעלה לא הייתי בארץ, כך שהדברים בהירים לי פחות מאשר דברים אחרים.

בשאלתי, מה טכום הדביזים שהשתמשנו בהם בשנת 49 ובמחצית שנת 50, לצורך הנעלת הישוב; מטאי - דצמבר 1949 וינואר - יוני 1950 השתמשנו ב-406,000 ל"י ובמיליון דולר.

אשר לשאלה, אם נכון שהמדינה יכולה לחסוך ע"י קיצוב ההנעלה רק חצי מיליון ל"י לשנה בדביזים, אענה כי זה תלוי בכמה דברים: בהצלחת הקיצוב, בהיקף הטוק השוחר ובכמה דברים אחרים. על שאלה זו אינני יכול לענות במספרים.

בשאלתי: האם יש לאוצר ידיעות שהיו הצעות ליבוא ללא תשלום של נעלים ודברי הלבשה? האם האוצר ידע על כך והעריך קיצוב?

עלי לומר, כי היו מעט מאד הצעות של יבוא ללא תשלום בנעלים, ובכמיות גדולות היתה רק הצעה אחת, אבל התשלוח הגיע בלי רשיון יבוא ורק חלק שוחרר מסכס. אשר ליבוא טקסטילים, נקבע ע"י מוטחים שאלה הם סותרות ולא דברים חיוביים.

על השאלה, כמה הוצא על טקסטילים ואריגים אענה כי, בינואר-יוני 1950 הוצאו - 632,000 ל"י; 3,800,000 דולר ו-428,000 בטבעות אחרות בדולרים. אין זה אוטר שמצרכים אלה הגיעו באותם החדשים לארץ. הקציבו זאת מהמטבע ואנו משלמים זאת מיד לבנק. עושים הקצבות כאלה רק בשני מקרים: או דברים חיוניים ביותר שאינם מיוצרים בארץ, או שזה קשור עם סחר החליפיים. אין כלולים בזה הסרי גלם ליצור טקסטילים.

אם האוצר ידע על הקיצוב ואם העריך את הוצאות הפסיכולוגי וכו', על זה לא אוכל לענות.

מה הטלוי שלנו במטבע זר, זה מתפרסם כל שבוע. כרגע יש לנו 15 מיליון; בנובמבר היו - 19,800,000. ישנם 4 מיליון ל"ש; את נירות הערך אין חושבים בדרך כלל ליתרה, כי הם חסומים, והאנגלים אינם משחררים אותם לשום מדינה, אולם אנו רוצים בעת לנסות שיעשו איחוד יוצא מן הכלל. זה ענין מאד מסובך ואינני יודע אם נצליח. המזומנים הם 13 מיליון ל"ש.

אשר לשאלה בנוגע לשכר העבודה של העובדים, ישנה כאן הנחה ששכר העבודה הוא פי 2-3 מהצרכים הריאליים. אינני חושב שאפשר היום להגיד, כי שכר העבודה המסופע היום הוא 60 ל"י וזה פי 3 מהצרכים הריאליים של המשפחה; אבל, לדעתי, יש בכלל ניפוח של ההכנסות בארץ. השאלה היא, אם אפשר היה לסבוע דבר זה ואם לאו. השאלה אינה על עובדות אלא על הערכה, ואני מוכן לתת על זה את דעתי. לדעתי, במידה קטנה או גדולה, הדבר היה הנדון, אולי לא באותה מידה, אבל במידה מסוימת לא היה טעם דומה למצבנו. סבחינה כלכלית, שלא היתה בו מידה מסוימת של אינפלציה, אם התקציב בלתי טוגזם ומתסמן, ואם התצרוכת גדלה וכנסות המצרכים לא גדלה באותו ההיקף, וכן גם האימפורט, ואם מוזרם כוח קניה ע"י מיסון בצורה זו, וישנה תעטוקה טלאה באותו זמן, נוצרת מידה ירועה של ניפוח הכנסות, כתוצאה מהגורמים האלה, ואז אי אפשר להגיד שרוצים את הגורמים האלה, אבל לא את תוצאותיהם. על השאלה אם צריך לסמן ובאיזו מידה - מחליטה הועדה. על כן, אין להציג את השאלה בצורה כזו. החלטנו שתקציב הבטחון צריך להיות כך וכך, שהעליה תוגדל ועוד ועוד; יתכן שכולנו טועים, אבל אם אנו רוצים את הטרה, אנו מוכרחים למצוא גם את האמצעים. כלומר, אי אפשר להחליט על כל הרברים, על יסוד זה שהכל ייעשה בלי תוצאות. האמצעי האלטרנטיבי הוא ספיגת הכסף. באנגליה נקטת בשיטה זו: היות וכוח הקניה הוא גדול, עושים קיצוב של המצרכים עצמם ומצד שני משתדלים למפוג את כוח הקניה. ברור שטוב כשיש שפע, מטבע זר ויצור, אבל כשדבר זה איננו קיים, מוכרחים להסיק מזה את המסקנות. על כן, השאלה אינה טוענת באופן נכון. יחד עם זה, אין זה אוטר שזהו היתר ניפוח של ההכנסות. ישנה מידה ירועה, ואותה צריך להקטין ככל האפשר. הממשלה אוטרת כי המדיניות שלה היא, לקשור את כל הגדלת ההכנסות עם עליית התפוקה, אבל לא ליצור כוח קניה נוסף, אשר איננו נותן לפועלים ולפעעבידים שום דבר. על כן | החליטה הממשלה לקשור כל העלאת הכנסות בהגדלת התפוקה. מדיניותה היא, להשפיע בכיוון זה. אגב, זו היתה גם המדיניות לפני כן. אולם, אין זה עומד בסתירה לצורך בספיגה. את הספיגה אפשר לעשות, או בקוים גדולים או בקוים קטנים. החלטות הממשלה מנסות לעשות זאת ע"י מילות וכו', אבל ברור שיש צורך בספיגה ירועה, היות והיה ניפוח מסוים של ההכנסות של כמעט כל חוגי הישוב, וזו היתה תוצאה הכרחית ממדיניות הבטחון והעליה שהכנסת קבלה בטאה אחוזים.

על השאלה, אם אפשר יהיה לממן את תקציב הבטחון מהמסים בלבד אענה, כי אם קוראים את החלטות הממשלה, הרי הטגמה הזו בולטת לעין. הכל טכני כדי למלא את הפירצה בתקציב הבטחון והטגמה היא, בשנה הבאה ללכת לקראת איזון גמור של תקציב הבטחון, ע"י ההכנסות. אין זה מוכרח להיות רק מסים; אם נצליח, אינני יכול להתנבא, אבל זוהי מטת הממשלה, - להגיע לתקציב בטחון מאוזן.

נשאלתי, האם אפשר לממן תקציב הפיתוח רק ע"י האמצעים שבידנו, או שאפשר להשיגם בלי מיסון אינפלציוני, ועל כך אענה, כי זוהי שאלה חסרה. היא תלויה בתוצאות הנסיונות הנעשים בארה"ב וגם ברצון הכנסת. זה ענין של החלטה, שיש לכל החברים כאן השפעה מוחלטת עליה. אינני מקבל על עצמי לנבא למפרע מה תחליט הכנסת, אבל ברור לי שישנו קשר.

מה אומדן האוצר ליבוא ללא תשלום, אין עמדת האוצר אלא עמדת הממשלה. יש ביחס לזה 4 צנורות, ששנים מהם היו כל הזמן: העברת הון בצורת ספעלים שלמים, ויבוא ע"י העולים, ביחוד מהארצות שאי אפשר להוציא הון מהן בצורה אחרת. ביחס לשני הוברים האלה לא אסרנו אף פעם יבוא ללא תשלום. הצנור השלישי היה: ע"י משקיעי הון. דבר זה היה מביא לידי בזיון מדינת ישראל מס. היו הולכים יהודים שקבלו רשיון יבוא ללא חסרה ומתחרים ביניהם להשפיע על היהודים שרצו להשקיע הון, אבל לא נמוכן הטוב של המלה; אחרי כל יהודי שרצה להשקיע הון בארץ, רצו עשרה אנשים והחלה תחרות: אחד אמר: אעביר לך בשני דולר, שני אמר ב-1.800 והשלישי הגיע כבר ל-1.500, ואז - או שהיו צריכים להביא מצרכים מאד בלתי חיוניים כדי לקבל את הקודס, ואם לא - הרי רימו אותנו. שמו פקטורות כזויות על הסדרות, ובטקסטילים קשה מאד היה לגלות זאת. על כן גרם דבר זה לבזיון מדינת ישראל, לירידת ערך הל"י ולהבאת מצרכים בלתי חיוניים ברולרים, אשר היינו יכולים אולי לקבלם במצרכים חיוניים לנו ביותר. זה היה גם גורם אינפלציוני, כי המחירים היו גבוהים; דבר זה יצר לחץ חסור בקרנות, כי גם הן רצו שנחיר להפך דבר זה. הלחץ היה מאד מסוכן בשבילנו, כי לנו יש בכל שנה הוצאות כה מרובות, שאם נפסיד גם את הקרנות, לא נוכל להמשיך לפעול.

לכן, הפסקנו את הענין הזה. אנו נאפשר כעת יבוא במצרכים חיוניים, ברוח מסחרי כזה שיאפשר לנו הבאת מצרכים חיוניים, וההתיקרות לא תהיה ע"י כך כל כך גדולה.

אנחנו חושבים כעת על דרך נוספת. יהודי מעיראק, למשל, אשר בעצם העברת הונו מעיראק הפסיד טכומים עצומים, לא ירצה להעביר סחורות חיוניות, אבל אם נתיר לו להביא אווז מטוים, די גדול של סחורות בלתי חיוניות או חצי חיוניות בחנאי שיביא את השאר בסחורות חיוניות, הוא יעשה זאת.

נשאלתי: האם יש הצעה בממשלה לגבי חטרי בנין בשוק בפנימי, בקשר עם מצב הדביזים ומצב השכון? על זה תהיה החיפצות בממשלה ויקבעו סדרי עדיפות בין כל סוגי הבניה.

על תכנית הממשלה לגבי מאזן התשלומים אענה כי התכניות הן שנתיות ולא ל-3 חדשים כפי שחשב כאן אחד החברים, ועל התכנית השנתית הרציתי בפני חברי הוועיה בתחילת השנה. אנחנו כעת מעבדים את התכנית לשנה הבאה, אולם היא עדיין איננה מוכנה. אני מתאר לעצמי שהאימפורט יגיע למאה מיליון ל"י והתשלומים הפיננסיים גם כן 10 מיליון ל"י; אני חושב שבשנה הבאה, היצוא הגלוי והסטרי צריך להגיע ל-25-30 מיליון ל"י. הוא הגיע כבר השנה ל-20 מיליון ל"י. ודאי יהיו שוב שחרורים של יתרות השטרלינג; כמה עדיין לא ידוע. יהיה עוד טכום ידוע מהמילווה האמריקאית: 10-15 מיליון ל"י. היבוא ללא תשלום יתן לנו כ-17-18 מיליון ל"י; כלומר, בשנה הבאה יהיה לפחות אותו דבר כמו השנה. שאר שאלה של קרנות ומגביות והמילווה הממשלתית. אני מקוה שנוכל ב-1951 לאזן את מאזן התשלומים, אם כי הדבר נבא קשה כקריעת ים-סוף.

הבאת המצרכים תעשה במידה סטוימת ע"י המילווה הצרפתי, וישנם טכויים לעוד כמה טוגי אשראי באירופה המערבית, שהם די טובים ואנו מקוים שנעבור בשלום את החודשים האלה. את תכנית השנה הבאה עדיין אינני יכול לתת.

האם קיימת פעולה כדי להפוך את כסף התיירות למטבע זר? ישנו רעיון לפתוח חנויות שתמכורנה במטבע קשה, וגם זכות לסלונים סטויטים לתת תנאים נוחים מאד, תמורת מטבע זר. אנו מעודדים כעת בנית בתי-מלון.

אני חושב כי התמונה המהירה שתאר מר דוקא היא מופרזת במידה די ניכרת, אבל המצב הוא קשה וחמור. איננו מנסים להסתיר זאת.

אני מערער על ההשערה, שיש לזה פתרונות קלים. הפתרונות הקלים, מולט הוא בזה שאינם נבחנים במבחן המציאות, כי נוטה לי שלא היו עומדים במבחן זה.

ישנו אימפורט הון פרטי, אבל הוא איננו במידה שיוכל לפתור את כל השאלות; הוא גורם חשוב וצריכים להשתמש בו במידה היעילה ביותר ולמסוך אותו לארץ. הפתרון הוא קשה מאד, אבל זוהי מסקנה מהמצב, מהחלטה מדינית יסודית על משימות מדינת ישראל, אבל לא מהבדלי שיטות.

בשאלתי, אם נכון הדבר שכל סחר-החליפין בנוי על מטבע זר בלבד, והאם אין אפשרות לקנות את הסחורות בארץ אחרת ולחסוך כספים ע"י כך. אנשי מחלקת האוצר במשרד החוץ אומרים שהגבולים אינם גדולים מאשר ב-10-5%; שם ישנה החלפת סחורה נגד סחורה. אני שמעתי בקורה האומרת שהפרשים הם הרבה יותר גדולים, אינני מקבל על עצמי לענות על כך תשובה מוחלטת. כרגע נמצא הדבר בבדיקה מיוחדת. אנשינו במחלקה זו אומרים לי שהפרשים הם בין 5-10%, אבל הבדיקה עדיין לא נגמרה ואין זו תשובה סופית.

מה הסכום הכולל של הון פרטי הבא סחו"ל, זה מסתובב סביב 20 מיליון ל"י לשנה; אני מניח שכ-18 מיליון ל"י הם יבוא ללא תמורה; העברת הון במטבע זר היא בערך 2-3 מיליון ל"י, ביחד כ-20 מיליון ל"י. זהו גורם חשוב מאד שצריך לעודדו, אבל הוא אינו יכול לבוא במקום כל הפתרונות האחרים.

אשר לביצוע המילווה, הוא קשור עם תכנית הפיתוח - זה ברור. לחקלאות היה 31 מיליון; לתחבורה: 7.655.000 דולר; מזה הוצאו לפועל - 6.375.000 ל"י; לבנין: 25 מיליון דולר והוצאו לפועל 18 מיליון דולר. דואר: היו 5 מיליון והוצאו לפועל 5 מיליון דולר. תחבורת במלים: היה 5.600.000 דולר והוצאו 2 מיליון דולר; פה ישנו פיגור גדול. תעשייה: היו 20 מיליון דולר והוצאו לפועל רק 6.600.000 דולר; ז"א שמחוק 100.000.000 דולר הוצאו לפועל עד 31 באוגוסט - 69 מיליון דולר.

שר האוצר א. קפלן:
בקשנו שהבנק יתן גרנטיות על 74 מיליון דולר. מזה, טרם ענה הבנק על 1.400.000 ונתן גרנטיה על 72.534.000 דולר.

ד. הורוביץ:
נכנסו לארץ סחורות בערך ב-50 מיליון דולר. מתוך זה אני מגיע למסקנה, כי בשנה הבאה יהיו לנו 15-20 מיליון ל"י, כי עד כאן הבאנו 50 מיליון דולר, ואני מקוה שעוד טוף השנה ייכנס לארץ עוד הרבה.

אשר לפיגור בתעשייה, הרי היא אושרה האחרונה ע"י הכנס, כי החומר שם מגוון מאד.

אשר להפרש במחירים, מתהלכת אגדה שהם עצומים, אולם לפי דעות של משלחת האטסקה שלנו ואנשיהם הטטפלים בזה, ברוב

שר האוצר א. קפלן:
ישנו הפרש גדול בברזל, ולא רק ביוקר, אלא גם בהנדלי הסטנדרד. האמריקאים טוענים שהם אינם דורשים מחירים יקרים יותר, כי הסטנדרד שלהם הוא גבוה.

ד. הורוביץ:
אשר למצב המלאי בארץ, הרי במצדכי טזון חיוניים ביותר יש מלאי עד פברואר; בכל מצדך ישנו מלאי עד תקופה ידועה אחרת, אינני יכול למסור תשובה מדויקת.

לשאלה על היבוא ללא תשלום במטבע זר עניתי ככר; אני יכול רק לומר, כי גם בעבר, אם יהודי ישר מחו"ל רצה להעביר סחורות חיוניות מחו"ל, ברווח המוקבל על הדעת, הרשינו לו.

אשר למחנות, תמיד היתה אפשרות להביא סחנות לארץ, ובשטח זה לא השתנה דבר.

אשר למכונניות, בחודשים ינואר - יוני הוקצבו למכונניות 11,000 ל"י ו-140,000 דולר. זה למכונניות משא. באוצר, במחלקת המטבע הזר, נלחמנו במשך כל הזמן סלחסה נואשת נגד העברת מכונניות ללא הקצבה. העולים טנטיים להביא מכונניות, כי מכוננית משא נותנת מיד פרנסה, ואם מוכרים אותה | הרי זה נותן רווחים גדולים ביותר. אגהנו מתנגדים לזה, כי אין לנו צמיגים ודלק במידה מספקת ויש לנו עודף באוטוטובילים. העולים היה הסעיף העיקרי, סחנות-הסעיף השני, ומכונניות שהובאו ע"י תיירים - הסעיף השלישי. גם מהסילווה היו כמה מכונניות, אבל הן עשו מכונניות מיוחדות. ההקצבות בחצי שנה זו היו מינימליות. מכונניות נוסעים אין לגמרי, ישנם מספר סנדלים וג'יפיים למדריכים בחקלאות, אשר צריכים לנסוע לנקודות מרוחקות ביותר. היה מספר מכונניות לנכים. אולם, אלה הם סכומים פעושים מאד והרשינונות ניתנו רק במקרים יוצאים מן הכלל.

אינני מבקל על עצמי לומר | כי הכל נעשה באופן אידיאלי, היו קשיים ומכשולים עצומים, אולם אנו עשינו כל אשר אפשר היה כדי להשתדל ולהקל על המצב.

נשאלתי באיזה מידה הוצאו סכומים ל"רכש" במקצב הבטחון, אולם זה שייך לוועדה הבטחון ולא אוכל לענות.

אין כל מידת אמת בזה שאנו מוכרים לירות ישואליות בשווייץ, בשם האוצר.

שר האוצר א. קפלן:
לפעמים קונים, אבל אין מוכרים; אנו השתדלנו כי העולים לארץ יקחו אתם קצתמטבע בקורס הרשמי לארץ. בזמן האחרון נעשתה הקניה יותר קשה | טחון הגדלת ההברחה.

ד. הורוביץ:
על שאלת הקבלנים, הם באו בשתי דרישות: אחת בקשר עם הסילווה הצרפתי ואחת בקשר עם מכירת בתים. בקשר עם הסילווה הצרפתי, אמרתי כי אקבל זאת בברכה. בינתיים הודיעו הצרפתים, כי הם שטים תקרה על כל אשראי, והתקרה שלנו היא 20 מיליון דולר. כעת מתברר כי 15 מיליון דולר שהשגתי בטו"ם עם מיניסטור הכספים, פלוס האישורים שניתנו לפני זה ובזמן המו"ם שלי מגיעים ל-31 מיליון דולר והצרפתים אומדים שכעת אנו צוייכים להקטין את האשראי ל-26 מיליון דולר. סמילווה זה ייכנו "רסקו", "חברה סרכזית", טולל בונה טשרר הבטחון, בקשר עם טירות מטוימות, ועוד כמה פירמות פרטיות שכנו אושרו ע"י הצרפתים, מבלי לשאול אותנו. אנו עומדים כעת בפני צורך להקטין את הסכום. הודענו כי אנו מוכנים לוותר על 12 מיליון דולר מהסילווה הסמלטית; לאחר בדיקת הקניות שם | נתברר לנו כי יותר קל לוותר על המזון יחד עם זה, כלפי חוץ, אנו לוחמים עם הממשלה הצרפתית להרים את התקרה עד 31 מיליון דולר. ערוך לנו כעת כי איננו יכולים להכניס הצעות חדשות. בינתיים אין נותצים אישור לכל דבר שהוא, עד שאנו ניתן אישור כיצד אנו מקטינצם.

אני מצאתי את כל הדברים האלה מאושרים ע"י הממשלה הצרפתית. לקבלנים אין אישור כזה, אבל היות ואנו סעונינים בהם והם לא קבלו אשראי, אנו טוכנים לספק את תביעתם בתוך ה-5 מיליון דולר שהממשלה קבלה. איננו יכולים להשיב אישור נוסף של הצרפתים, אבל נכלול אותם בתוך המילווה שלנו, וזה יתגשם.

אשר למספרים מדויקים על הקיצוב, תשאלו את ב"כ משרד האספקה והקיצוב.

שר האוצר א. קפלן: רפסוד שאל, אם הממשלה מביאה בחשבון תקציב נוסף לקליטה, לרגל סצב הסוכנות היהודית, והתשובה היא חיובית.

הסוכנות היהודית הגישה לנו תקציב, בין 5-7 מיליון ל"י ל-6 החודשים הקרובים. כאשר נדרון על כך, אתן פרטים. היא חושבת שתוכל לגייס 2-3 מיליון ל"י; את העודף לא תוכל לגייס. התשובה לשאלה, אם השאלות האלה תבאנה בטוקוס לפני הועדה היא חיובית. הייתי מציע לעשות זאת בשבוע הבא. נדבר אז גם על כל השאלות שנשאלו בקשר לכך.

על מסקנות הממשלה אין, כמובן, צורך לדבר.

אשר לסך-הכל של חובותינו, כולל חובות מטעם הקרנות הלאומיות, לפי טועני התשלומים, אינני יודע תמיר על חובותיהן של הקרנות, כי בטירה שהן מקבלות הלוואות, הלשכה הראשית סודיעה לי, אבל בארצות השונות אינני יודע.

א. גרנות: חובות הקק"ל הם: 14 מיליון ל"י.

שר האוצר א. קפלן: אינני יכול לתת כעת את כל המספרים.

הממשלה אחראית בעד פעולותיו של כל שר, הייתי אומר גם שהיא אחראית גם בעד פעולותיו של כל פקיד, אם כי יותר קשה לומר זאת.

באופן דשמי אין לסוכנות כמעט הלוואות באמריקה, כי לא הלשכה הראשית לקחה את ההלוואות, כי אם ה"יוניטד ג'ואיש אפיל" ולמעשה משלמים, אבל אין לי המספרים.

החלק הארי בחובותינו הוא, למעשה, הלוואות הבטחון.

היו"ר ד. צ. פנקס: עלי לעורר כאן שאלה כאובה מאד. קראתי בעתון כי השופטים מאימים בהתפטרות. היתה ועדת טשנה והיא הטליצה על משכורות מסוימות ושטעתי שהממשלה לא החליטה על אישור הסלצות אלה. היה רצוי שהשר יענה על שאלה זו.

לו ועדת הכספים לא היתה קשורה בזה, לא הייתי מעורר זאת, אבל לי היה הרושם שהמלצותינו מטכנות את הענין. עוד בזמן שהועדה ישבה ורנה הובאה לתשומת לבי הגובת השופטים על המצב הקיים, שהם לא יטשיכו לשרת כשופטים אם לא יתקנו את משכרתם. הושפענו מהלך רוח זה וקבענו להם משכורות אשר, לדעתנו, היו סוצוקות. אם הממשלה דחתה זאת, ובתוך זה גם פרינציפ שנקבע עם הקמת הסניבה, ששופטי בית הדין העליון יעטרו ביחס מדויק למשכרת השרים, היינו צריכים כאן לקבל הודעה על כך.

שר האוצר א. קפלון: ענין זה נסתבך פתוך טיבה נוספת: יחד עם קביעת המשכורת לשופטים, הגיעה מיד תביעה מכל עובדי השירות המשפטי, שהודיעו לנו: תתנו לשופטים איזו משכורת שתמצאו לנחוץ, אבל אותה משכורת אנו דורשים בסבילנו. הם הסבירו, כי חלק גדול מעובדי השירות המשפטי מסוגלים להיות שופטים, אם טחר יבחרו כאלה, ואחדים מהם אפילו בעלי השכלה גבוהה מהשופטים. אנו נכנסנו אתם במו"ט ואמרנו, כי אנו מוכנים לקבוע חוטפת מקצועית. לדאבוני הרב עדיין לא נתקבלה ההצעה הזו, כי הם רוצים משכורת שווה למשכורת השופטים. הם אומרים כי ביכלתם לחזור לעבודה פרטית ולהרוויח 250-300 ל"י לחודש.

נסינו עכשיו להציע להם כי יקבלו בערך לפי משכורת הרופאים; זוהי שרשרת ארוכה ואנו מנסים לפתור אותה חוליות חוליות. קבענו ישיבה נוספת לדיון בשאלה זו בשבוע הבא.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני רוצה להביא כמה דברים לתשומת לב שר האוצר. דעה חברי ועדת המשנה היתה, כי משכורת השופטים אינה מבוטסת על אפשרויותיהם להרוויח בחוץ יותר, כי אם על טעמים, ואנו רוצים שהם יהיו "טובדלים מעט". יש הכרח להביא בחשבון את מצבם הגרוע.

שר האוצר א. קפלון: לשופטי בית דין עליון נתנו אותה משכורת כמו לשופטים, אבל עמדה שאלה של הוצאות רפרזנטטיביות וקבלת אנשים. אמרנו שאלה זו כבר אינה שאלת משכורת. בשבוע הבא תהיה, כנראה, התיעצות מיוחדת עם מספר אנשים במטלה ומספר אנשים בשירות המשפטי.

הדברים הם קשים ומטובכים מאד. אנו רוצים לתת למספר פקידים גבוהים יותר, תוספת להוצאות רפרזנטטיביות, הולם הענין הסתבך יותר ויותר.

היו"ר ד.צ. פנקס: על כל פנים, דבר זה חייב לבוא על פתרונו במהירות האפשרית.

על טרד - היום שלנו עמדה שאלת מאזן התשלומים, ולפני שהגענו לדיון על כך קרה משהו שגרם לזעזוע חזק מאד בענין מאזן התשלומים והמטבע. בקשנו אינפורמציה, העמנו שאלות, קבלנו תשובות, וטחר עלינו להביא סיכומים והצעות גם לעתיד לבוא.

טחר ברוך גם על מס ההכנסה.

הישיבה נבעלה בשעה 19.00.